

RUKOPISI 38

Zbornik poezije i kratke proze
mladih sa prostora bivše Jugoslavije

Dom omladine Pančevo
2015.

urednici:

Jasmina Topić
Ana Ristović
Dragana Mladenović
Čarna Popović i
Zvonko Taneski

RUKOPISI 38

Sadržaj

Srđan Gagić.....	7
Marija Miljić.....	9
Branko Ječmenica.....	11
Antonio Karlović.....	13
Tamara Stojanović.....	14
Vedran Volarić.....	16
Milan Subotić.....	19
Aleš Jelenko.....	20
Petar Andonovski.....	22
Marta Knežević.....	24
Vesna Liponik.....	26
Jovana Jankov.....	28
Aldijana Uzunović.....	29
Tino Deželić.....	30
Stefan Simić.....	31
Sanja Peršić.....	32
Jovana Ilkić.....	34
Irena Bočkai.....	35
Stefan Velkovski.....	36
Danilo Braškočević.....	38
Ana Maksimović.....	39
Stefan Mirošavić.....	42
Alma Gačanin.....	45
Tomislav Miočić.....	46
Božidar Đurović.....	48
Josip Tomić.....	50
Stevan Tatalović.....	52

Đorđe Majstorović.....	53
Dunja Karanović.....	56
Željana Vukanac.....	57
Nikola Zelenković.....	58
Irina Lakić.....	60
Igor Varga.....	62
Tamina Cera.....	64
Anja Mugerli.....	66
Patrik Holz.....	76
Aljaž Koprivnikar.....	80
Rijad Memić.....	84
Sara Abci.....	85
Cvetanče Kostoska.....	86
Irena Trajkova.....	88
Mihajlo Sviderski.....	92
Armin Stefanović.....	94
Katarina Fiamengo.....	95
Pepica Stanoeva.....	96
Nina Lekić.....	98
Aleksandra Hrib.....	99
Jasmina Topić: Kratak istorijat Rukopisa.....	102

Srđan Gagić, 1988.
Beograd, Srbija

***

kad sam ovde i vidim: bez doma
ja sam sâm. krovovi šareni zidovi
nova luka iskrevetljeni brodovi
nisu moji.
sočivo je raskorak galeba
grad se prelama sivo,
kaže: prestaću.

da nije kapaka, šaka, vrhova
prstiju, ne bih umeo da postojim
pod dubokim nebom severa,
od tolike ljubavi ceo bih nestao
u fijuku vetra, u jednoj reči
maternjeg jezika mog i umornih severnjaka
što lagano i teško sklapaju oči u sumraku
i predaju se autističnom plutanju
zbog kojeg smo se odrekli juga i majki.

a pisalo je negde – srešćemo neku sreću
i biće hladna i večna
kao zaleđene ploče priobalja.

ODLAZAK

najlakše je kad se ne sećaš da su ruke
koje su dugo živele po tvojim prevojima
bile znojave i hladne. rasle su iz lakata
dugo, nezasite. najlepše je ne sećati se
kako su se lomile pod nama,
mada tužno i mada senovito.

lako je: ćutali smo uvek kad bi se
rožnati vrhovi prstiju sudarili u mraku
kada bi pukao nokat trpali smo ga u usta
stezali zube oko prvog zgloba da
delokalizujemo šablon umiranja.

i nikad nismo govorili o tome:
reči su fragmenti drugih reči
zaobilaženje smisla
jutarnji ritual i učtiv pozdrav
pod oštricom noža, pred odlazak.

Marija Miljić, 1990.
Pančevo, Srbija

PROŽDIREŠ SVET

I nije isto
jesu li plave ili zelene
puštena brada ili gladak osmeh

naočari i perike da sakriju
da otkriju
pod reflektorima poruku

reči koje odašilješ zvukovima
tonovima
izmišljenim načinom razgovora
zagledan u dubinu publike
koja spava
koja igra

kosa u marami
prodireš očima

i nije isto
jesu li plave ili zelene

borice u uglovima
otkrivaju razigranost
omađijanost sanjalaštvo
ono što dopire iznutra
iz tvojih grudi
proizvod mašte

---

uma koji ne spava
gladi za igrom

konačnost umara
predanost je dosadna
ti bi da loviš

sitne sate ispunjava iščekivanje
a znaš da neće doći
jednom kada odu gotovo je

i nije isto jesu li
braon ili crne
samo želiš da te progutaju celog
obuhvate sve strahove i nemir
sve što je važno

da ovde postane tamo
i daleko ne ostane san
da pesma nastane i ostane
i otpeva te potpunog
ogoljenog kompletnog

prsti ti sviraju samo po koži
dok grlom proždireš svet.

Branko Ječmenica, 1989.
Ub, Srbija

DA JE MUZIKE DA ME JE

da je muzike da me je
da sam vetar na vodi da sam talas
muzikom da ljubim sve

da sam pružene ruke što mole
da sam nekome spas
da jedem džem od džeza
da izlijem šahte pune ljubavi
i nikad da me nije jeza
kad padne noć

želim sve da gori
moje telo nek postane zvezda i moj glas
potok nek bude
da sam vreo i da sam vrelo
izvor
i nečiji san

toplim venama senke da topim
al nikada bled i nikada sam
da rasejem svoje seme
da se smejem i žudim
za delom neba kad sviće dan
da vas bezbrižne sanjive slutim
i nežnim notama budim

želim da plačem i vatre palim
da sam pijan i lud
sestrama kosu da ljubim
da mi je svako brat i svako drug

život da mi je pod siromašnim banderama
bogat bal
želim da budem srećan i tužan u krug
da budem zver
i beskrajno plav

da sam go
u ritmu da igram
al nikada bled i nikada sam
ceo svet da je moje pleme
da je muzike i da me je

Antonio Karlović, 1994.
Kupljenovo, Hrvatska

PONOĆNI RENDEZVOUS

Svilu i bademe zadužila si da nam odsviraju ovu večer.
Što li znaju ta dobra o melodijama moje mašte?
Baš mi divno sjediš:
koljena kao da ti nisu sigurna tko sam ja zapravo
pa su se malo savila.
Netko me dugo vodio za ruku
i doveo pred ovaj prizor.

Svilu i bademe zadužila si da nam odsviraju ove večeri
jednu tihu romancu.
Izgovaraš moje ime
tiše no što more
izgovara ime mornara.

Život je tako jednostavan,
a vrijeme je loš mit:
ovi sati ne prolaze.
Svilu i bademe, svilu i bademe,
zar cio život tražio sam svilu i bademe?

Netko me dugo vodio za ruku
i odlučio da prođem
strašnjim stazama,
usamljenijim noćima,
nesretnijim sudbinama
i škrtijim usnama,

do tebe.

Tamara Stojanović, 1986.
Beograd, Srbija

MOŽDA

Koračam ulicom. Mrak je. Na sivom sitno izvezenom pločniku svoje stope otapa novi sneg.

Neće se zadržati. Ispuniće samo pukotine u asfaltu i deca će se uzalud radovati.

Na raskrsnici, metrima daleko, semafori i sneg prave dugu. Ne uspevam da vidim ljude sa tolike razdaljine, ali možda vidim tebe... Baš tebe, u svom crnom otkopčanom kaputu. Ideš kući. Idem i ja. Zastajem na stepenicama kod Doma zdravlja i znam da nećeš skrenuti gde i ja. Suviše smo daleko. A možda smo se i sreli pre toga. Možda, dok sam ja čekala autobus na svojoj stanici, ti si čekao na jednom uglu dalje (a ne: više). Ili si već bio u autobusu, pa samo prošao. A možda dok sam ja išla ka stanici i pretrčavala ulicu na crveno, jer je autobus hteo da pobegne, ti si već bio unutra, molio Boga da ne upadnem u isti bus, jer ćeš onda morati da namestiš onu svoju usiljenu facu i biću primorana da se izgubim u moru svakodnevnih simpatičnih gomila. A, opet, možda smo oboje bili u autobusu, u suprotnim smerovima. Možda su nam se pogledi okrnuli usled naglog kočenja ili smo jedno drugom izgledali samo kao mrlje, jer je majstor jurcao. I onda nismo ni znali da smo to mi. Ti nisi znao za mene, ni ja nisam znala za tebe.

Možda si trepnuo u trenutku kada sam ja otvorila oči, a ja prošla rukom kroz kosu kad si ti već spustio češalj. U isto vreme smo vezali pertle, ali kapute nismo obukli istovremeno. Meni su, kao i obično, ispale rukavice i zbog toga si jutros krenuo ranije na stanicu. Zato sam ja zakasnila i otišla sledećim. To nam se

dešava sa svim ljudima. Prolaze pored nas, primećeni i neprimećeni, pozdravljeni i nepozdravljeni, važni i nevažni... Vidimo ih i ne vidimo. Ko zna koliko smo se puta tako sreli i ne sreli, a koliko nam se samo puta učinilo da smo se ugledali. Potrčali i rezignirano rekli slučajnom prolazniku: „Izvinite, mislio sam da ste neko drugi.” I otišli, neispunjeni. Taj nam dan nije bio uspешan, osudili smo ga i precrtali u kalendaru, jer nam se nije ispunila želja, potajna i tako bliska. Ona koju čuvamo u srcu kao bolest.

Možda si me i zvao, ali operater te je izbacio, jer je drugarica insistirala da utvrdimo detalje oko večerašnjeg izlaska. Pa si od stida odustao od ponovnog poziva, osvešćen šamarom sopstvene kritike: „Ja nisam normalan. Šta to radim?!” A možda sam ti napisala poruku, čitajući je hiljadu i dvesta puta učim je napamet, pogleda uprtog u papuče, opsesivno ih gledam kako nemilo šetaju po sobi i ponavljam napisane reči kao molitvu. Iz istog razloga i ja odustajem... Šta ja to radim?! Da li sam normalna?!

I tako svaki dan, mimoilazimo se i naši životi su nam samo pretpostavke. Meni tvoj i tebi moj. I nikako da utvrdimo te detalje koji iz dana u dan promiču u našim životima. Nikako da utvrdimo te dane koji prolaze. Kako prolaze - kod tebe i kod mene? Možda bismo se sreli samo kad bismo oboje stali i ceo dan ili noć, ili i dan i noć, čekali da ovo drugo prođe. Ti pored mene ili ja pored tebe. Možda bismo samo tad otkrili sekundu koja nas razdvaja i spaja, trenutak u kojem smo se toliko puta mimoišli, pognutih glava gledajući u sivi beton, pločnike na Trgu ili rupe na Dušanovcu. U loše provetrenim GSP autobusima, jer bolje nemamo. A možda se ne bismo sreli ni tad, kad bismo oboje stali na jedno mesto i čekali da ovo drugo prođe. Kako da se sretnemo, ako ćemo oboje da stojimo i čekamo.

Vedran Volarić, 1988.

Virje, Hrvatska

DRUŠTVENI UTJECAJ

Prije

Kada se družio s njom nije slutio da će te noći nekome oduzeti život. Arik Yil čitavi se dan pripremao za tu večer; onu koja mu je trebala ostati zauvijek u sjećanju. Kako će se na kraju pokazati, upravo će tako biti, samo ne na način kojem se on nadao. Ni blizu.

Dogovorio se s Irinom za novi spoj. Bilo im je to treće druženje u posljednjih pet tjedana. Spontano su se upoznali preko društvene mreže, a prva dva susreta proveli u međusobnom upoznavanju. Oboje su bili previše sramežljivi da bi pitali je li im treći susret bio prvi pravi spoj; možda je, možda nije. Najprije su bili u kazalište, pa večerali u elitnijem restoranu, a poslije ju je on s očevim automobilom odveo do njezinog stana. Nježno ga je poljubila u desni obraz prije nego je zatvorila vrata i uputila se prema ulazu zgrade. Arik je s osmijehom dao gas i krenuo prema svome domu. Razmišljao je o Irini ni ne sluteći što ga je čekalo već iza sljedećeg ugla.

Sada

Zastane na semaforu. Oči usredotoči na spomenuti prometni uređaj, kada odjednom začuje povik. Zvuči kao da netko treba pomoć. Pričeka trenutak. Zeleno svjetlo kaže mu neka nastavi s vožnjom i svojom pričom. Istog trenutka, nečiji se glas u blizini ponovi i za Arika više nema dvojbi – netko je u opasnosti.

U vozačevom retrovizoru primijeti dvoje ljudi kako se hrvaju ispred kuće s njegove lijeve strane. Bez imalo razmišljanja, izađe iz vozila kako bi se uvjerio da se netko uistinu bori. Pojačanih glasnica obavijesti ih o svojoj prisutnosti, te najavi dolazak. Međutim, dvije osobe se i dalje nastave navlačiti na travi ispred duge prizemnice. U blizini nema nigdje nikoga, zbog čega Arik osjeti dodatnu potrebu umiješati se u sukob.

Primijeti kako je riječ o dvojici muškaraca; o bijelcu i crncu. Udaraju jedan drugog po čitavim tijelima. Svakim zadanim, ali i primljenim udarcem obojica urliknu od boli. Vidjevši kako nemaju namjere stati, Arik potrči prema njima. Putem zamijeti pištolj na travi. Jasno mu je da obojica pokušavaju doći do oružja.

Međutim, Arik je bliže crnome predmetu namijenjenom samo za loše stvari. Dvojica muškaraca nastave se valjati po vlažnom tlu, međusobno se daveći. On podigne pištolj, te im još jednom vikne neka prestanu. Oni si nastave oduzimati život, brzinski ostajući bez zraka. Zaključivši da će se međusobno dokrajčiti, bez razmišljanja, Arik usmjeri oružje u crnca i povuče okidač.

BUM!

Iako je ciljao u rame, hitac se zabi u glavu.

Bijelac naglo ustane, zagleda se u Arika koji u šoku bulji u truplo nedaleko od sebe, a zatim pobjegne kamo ga god noge nose.

„Čekaj!”, dovikne bijelcu u daljini koji nema namjere ni stati ni razgovarati s njime.

„Stani! Zašto te napao?”

Poslije

Tek dva sata nakon toga, Ariku Yilu mozak će dati do znanja da nije riječ o snu. Tada će se nalaziti u policijskoj postaji. Dvojica inspektora će ga obavijesti kako su ulovili bijelca. Onog istog koji je naoružan provalio u kuću crnca s namjerom ga opljačkati, ali nije računao da će ovaj braniti svoj teritorij, svoje vlasništvo, svoj posjed. Inspektori će upitati Arika zašto je u tom sukobu bez ikakvih informacija upucao crnca, a ne bijelca. On će ih crvena lica pogledati, ne znajući što da kaže. Jer uistinu neće znati.

Milan Subotić, 1990.
Sremska Mitrovica, Srbija

STARA BAJKA (PRIČA)

Zmaja satera čarobnjak u pećinu. U pećini beše mrak, a jedina svetlost behu iskričavi talasi kamenih svodova.

Zmaj tada upita čarobnjaka : „Koliko dugo?”
Čarobnjak odgovori: „Od početka vremena.”
Zmaj opet upita: „Koliko dugo?”
Čarobnjak odgovori : „Do kraja vremena.”
„Dugo je to vremena. Sedi, odmori se.”

I čarobnjak sede. Obojica su pričali, smejali se, pljeskali rukama.

Zmaj reče : „Mogli bismo prestati.”
I nastaviše.

Aleš Jelenko, 1986.
Loče, Slovenija

BIKOBORBA

I.

Borut je pobegnil. Gradbeniki
zidajo na novo. Palača.

V očeh je mivka. Samec
teče dalje. Stolp na hribu.

Besede so rdeče. Ruska
vodka v levi roki. Peče.

Rogovi so ostri. Luknja
v dvanajsterniku. Nič.

El toro comandante. Kos
blaga je razpet. Dvigni.

Mi amigi soldati. Brez
brevirja kažem zobe. Peč.

BORBA BIKOVA

I.

Borut je pobegao. Zidari
zidaju iznova. Palata.

U očima pesak. Mužjak
trči dalje. Kula na brdu.

Reči su crvene. Ruska
vodka u levoj ruci. Peče.

Rogovi su oštri. Rupa
na dvanaestopalačnom. Ništa.

El toro comandante. Parče
tkanine je razapeto. Digni.

Mi amigi soldati. Bez
brevijara pokazujem zube. Peč.

Petar Andonovski, 1987.
Kumanovo, Makedonija

ЖЕНСКИОТ ЛАЗАР

Можеби уште денеска ќе го испуштам воздухот од себе
и ќе се исклучам од употреба
Од мене ќе остане само каталогизацијата во НУБ
Име и презиме без пол и меморија
Мајки и ќерки непрекинато скандираат:
Идеална жена е мртвата жена (С. Плат)
А јас и ти љубов моја
останавме цела ноќ затворени во салата за состаноци
Не за да канонизираме мртви поетеси
туку за да водиме љубов
Да си ги мешааме стравовите еден со друг
Бидете секогаш позитивни и хив негативни
Ариел ги пере невидливите но не и љубовните дамки
Па ќе се затворам во часовник и ќе отчукувам
со ритамот на твоето срце
дури вредноста на моето писмо се мери
во времето на твојот пол
а ти наместо од лево кон десно, читај ме од десно кон лево
дури сè уште сум само матичен број
дури сè уште сум само ламја под мечот на Св. Ѓорѓи
а потем ќе барам не само мене да ме признаеш, туку
да ја признаеш и рерната на Силвија Плат
да го признаеш и јажето на Марина Цветаева
да ја признаеш и водата во кадата
од која ќе се крене нов библиски потоп
а јас ќе сум единствената котва на неа

ŽENSKI LAZAR

Mozda ću još danas ispustiti vazduh iz sebe
i isključiću se iz upotrebe
Od mene će ostati samo katalogizacija u NUB-u
Ime i prezime bez pola i memorije
Majke i ćerke neprekidno skandiraju:
Idealna žena je mrtva žena (S. Plat)
A ja i ti, ljubavi moja
ostali smo celu noć zatvoreni u sali za sastanke
Ne zbog kanonizacije mrtvih poetesa
već da vodimo ljubav
Da mešamo strahove jedan s drugim
Budite uvek pozitivni i hiv negativni
Arijel pere nevidljive ali ne i ljubavne mrlje
Zatvoriću se u časovnik i odbrojavaću
u ritmu tvoga srca
Čak i vrednost mog pisma se meri
u vremenu tvoga pola
a ti umesto s leva na desno, čitaj me s desna na levo
dok sam još uvek samo matični broj
dok sam još uvek samo aždaja ispod mača Sv. Đorđa
Posle ću tražiti ne samo da me priznaš, već da priznaš
i rernu Silvije Plat
da priznas i uže Marine Cvetajeve
da priznaš i vodu u kadi
od koje će početi novi biblijski potop
a ja ću biti jedino sidro u njemu

Marta Knežević, 1999.**Jabuka, Srbija**

AKO SE LIFT NE ZAUSTAVI

Tri osobe su ušle u lift. Svi su stajali nepomično: žena, muškarac i dete. Lift se pokrenuo.

Ženino lice je odavalo njeno poreklo. Ten sa primesom žute boje, iskošene oči i tanka usta – sve je odisalo harmonijom koja dolazi sa Istoka. Nosila je skupocenu cvetnu haljinu. Leđa su joj bila prava, pogled odlučan. Bilo je lako zamisliti je uz čaj, orhideje i note orijentalnih zvukova.

Smirena, prikovala je pogled za vrata lifta.

Muškarac je narušavao tišinu. Gledao je na sat. Gladio kosu. Očekivao je poziv. Telefon nije zvonio. Ipak je on bio samo još jedan poslovni čovek. Još jedan belac u sivom odelu, još jedan u moru zauzetih ljudi.

Dečak ga je pogledao krupnim smeđim očima. Zanimao ga je srebrni sat na čovekovoju ruci.

Izgleđao je vredno. Setio se lančića svoje majke. Imao je skoro isti sjaj. U mislima mu je zaigrao majčin lik, te se i sam nasmejao.

Kontrast koji su ostvarili njegovi zubi naspram tamne kože primetila je žena. Uplašila ga je svojim pogledom. Njegov osmeh se ugasio.

Svi su stajali nepomično. Lift je ubrzavao. Šta bi se moglo desiti ako se lift ne zaustavi?

Šta bi se desilo ako bi se kretao tako brzo da može da prevari vreme i prostor?

Sve što je čovek stvorio ima kraj. Ali, da li je ovaj lift stvoren od čovekove ruke? Da jeste, već bi žena stigla do svog stola, već bi čovek bio na sastanku, već bi se dete našlo u zagrljaju svoje majke.

Svi su stajali nepomično, lift se kretao isuviše brzo.

Muškarac nije gledao na sat. Nije se pomerao. Shvatio je da se nešto čudno dešava. Zabrinuo se za svoj posao. Suočen sa strahom, nije se pomerao. Samo je razmišljao.

Svi su stajali nepomično. Onda su uvideli – lift se neće uskoro zaustaviti. Nisu imali kontrolu nad njim. Vodio ih je u nepoznato. Postajalo je vruće. Više se nije kretao samo nagore. Sada nije imao pravac.

Žena je disala duboko. Nije smela da dozvoli da je obuzme panika. Čovek je snažno pritiskao dugmiće, želeo je da upravlja liftom. Dete se radovalo susretu s majkom. Lift nije bio pokvaren. Samo je želeo da im pokaže šta bi se desilo kada se ne bi zaustavio. Želeo je da im pokaže kraj. Želeo je da im ubrza prostor. Ipak, među njima je bilo dete, dete koje je mislilo na svoju majku. Lift je odlučio da se zaustavi, učinio je to naglo. Vrata su se otvorila i ponovo su se našli na početnoj tački. Bili su ispred lifta. Ali sami su znali da hodaju po žici. Znali su da moraju da stoje u ravnoteži. Znali su da im je potrebna harmonija.

Stajali su nepomično još samo trenutak, a onda su zakoračili. I svako je krenuo svojim putem, sada bez sata, bez haljina.

Vesna Liponik, 1993.
Ljubljana, Slovenija

*

humor
neko noč
v sadovnjaku
zagledam svojega očeta
kako leži
zasajen v drob
manjkajoče jablane
in iz njegovega
razparanega hrbta
poganja
krastavo skrivenčeno
deblo
ker se pri tem smehlja
vem
da bo celotno stvar obrnil na hec

*

humor
jedne noći
u voćnjaku
ugledam svog oca
kako leži
zasađen u utrobu drveta
jabuke koja nedostaje
i iz njegovih
rasparanih leđa
raste
krastavo iskrivljeno
deblo
i pošto se pri tom smeška
znam
da će čitavu stvar preokrenuti na šalu

Jovana Jankov, 1997.

Pančevo, Srbija

SNEG JE PADAO

Sneg je padao. Dan je bio takav da nisam želela da izađem iz kuće. Iz dosade sam posmatrala kako zeleno, visoko drveće prekriva beli sneg. Na stolu u sobi stajao je neiskorišćen kondom. Dohvatila sam prvu knjigu koju sam ugledala na polici. Počela sam da listam tu knjigu o Jugoslaviji. Pogledala sam kroz prozor, sneg je sada jače padao. Na stolu u sobi stajao je neiskorišćen kondom. Uključila sam radio i našla stanicu na kojoj puštaju klasičnu muziku. Čula sam kako su se vrata otvorila i odmah nakon toga zatvorila. On je ušao u moju sobu. Doneo mi je neke filmove. Sneg je sada već dosta napadao, toliko da su kola jedva prolazila. Na stolu u sobi stajao je kondom.

Aldijana Uzunović, 1994.
Sarajevo, BIH

BESMRTNICA (I)

I hoću,
probudit ću noćas stare slike
što već danima traže izlaz iz ove vukojebine

Dopustit ću ti večeras da budeš u pravu
da igraš igrom ponosa

Dozvolit ću ti da me osvajaš svojim osmijehom
kao napukla grana
kao stari vojnik što korača teškim koracima
tuge i plača

dopustit ću ti sve večeras
nek puknu svi

Milo moje,
jedino što ti ne dam onu škrinju mudrosti
u toplim krajevima

ne dam ti ni onu suzu koja nije bila prolivena radi tebe
ali si je uzeo kao svoju.

Probudit ću stare slike nje,
one besmrtnice.

Tino Deželić, 1990.
Zagreb, Hrvatska

DANAS JE LITERATURI LIJEPO

Danas je literaturi lijepo. Suvremeni pjesnik
naziva se pjesnikom,
nosi pjesničko odijelo i često u pjesmama spominje
egzotična mjesta i životinje,
poput Kuala Lumpura ili varana.
Suvremeni pjesnik
ne plaši se smrti,
on ponosno drži ruke na svojoj katedri
i nikada, ali nikada
on hitati neće upomoć Grčkoj.
Suvremeni pjesnik nikome se ne zamjera,
ima ženu i dvoje djece,
vikendom odlazi na tržnicu i ne pada mu na pamet
zaspati dok mašta o boljem svijetu.
Suvremeni pjesnik
je toliko suvremen
da piše o kamelijama i sluša Čajkovskog
dok kroz otvor svoga stana
večeras promatra šesti par nogu kako viri iz kontejnera.

Stefan Simić, 1988.

Beograd, Srbija

OSEĆAM NOĆU

Osećam noću kako gori moja mladost, polako,
samo za mene.

I smejem se koliko je lepo i prolazno, ali pre
svega lepo.

Kako je niko ne vidi, zato što je puštam da gori
samo noću, dok igram uz slušalice jer se muzika prosipa,
A meni treba sva ta vatra da sagori moju mladost.

Brže.

Jače.

Da se vidi i kroz navučene zavese, jer niko ne gleda
u moj prozor noću, kada gorim.

Posle kad budem pepeo neće više biti bitno.

Posle, pepeo svi gaze.

Sanja Peršić, 1984.

Zagreb, Hrvatska.

ZVJEZDANA

Mene ne zanima trivijalno
mene zanima seks
sa svojim prstima ja mogu
sve što treba kada si
boginja kao što sam ja –
nas se ostavlja na miru.
To je veličanstveno
u ljudima
strah
koji zadajem nije samo od papira
mada volim kada iza sebe ostavljam
napojnice od kojih možeš napraviti
fondaciju za ugrožene manjine Istočne Europe
strah od svih prljavih stvari koje ti mogu činiti
sama ili u društvu
protiv tvoje volje
dok vičeš, ne, nikog nije briga
što to znači nećeš više?
nemoj mi sad o označenom i označitelju
ja imam novac i mogu označiti koga hoću
prikladno
natjerati te da šutiš
klekneš a da to nisam ni tražila
znaš što treba dok pucketam prstima
da, treba kleknuti
svečano pred gostima
znaju oni što to znači
palimo se na automatske puške
crne su kao keramika u mojoj novoj tuš-kabini

a moji su automobili pak uvijek crvene boje
boja koju volim vidjeti na pladnju
nakon što platim
da otkineš nekoliko neposlušnih jabuka
neće me omesti u tome da vladam vrtom
to je ono što mi je zanimljivo
to ja zovem seksi.

Jovana Ilkić, 1996.

Pančevo, Srbija

ODA PARKETU

Ležim naga na parketu.
Odbrojavam do početka vremena,
u aferi bez srca s promajom oko krsta,
žmureći, pogađam pravo u metu,
lagana u senci svoga bremena,
kao sreća na dohvat prsta.

Spavam naga na parketu.
Odbrojavam do kraja života.
Muzika na čajanci je zvuk lomljave tanjira.
Ako umrem, biće to u pokretu,
ako me ubiju, biće to dobrotu
gospode od juče, gospode od manira.

Čekam naga na parketu.
Odbrojavam do ponovnog rođenja.
Ipak beše dosada, i malo ruma,
glasnija od pogođenog aviona u letu,
tiša od staričinog krštenja.
Nekada si i ti bio šuma.

Irena Bočkai, 1986.
Zagreb, Hrvatska

19.30h

izravan prijenos
kriška jabuke usporava sušenje duhana
gravitacijske ptice u letu
uvijek me podsjećaš kako mrziš rastanke
kada odlaziš naglo me zagriši
otkineš dugme s tek kupljenog kaputa
bila bih tvoj brat
cipele su ti prevelike za hodanje
pa u njih trpaš novinski papir sa svježim
krvavim stranicama
nemam razumijevanja kada kažeš
kako ne voliš moje crno na noktima
malo prase
a ja volim tvoj lift s podom što svjetluca
dok me diže na 24. kat
ona čita Ginsberga, ali kada prolazim prvomajskom
uvijek ta ista uznemirujuća slika
beživotno tijelo na cesti
pregaženog pasolinija
i koprcanje ribe na suhom
nije zgodno da gledaju mala djeca

Stefan Velkovski, 1995.
Skoplje, Makedonija

НЕ ГРИЖЕТЕ СЕ!

Не грижете се за
бајките на Езоп,
тие се на сигурно место:
долу во подрумот
во една картонска кутија
а покрај неа шетаат
неколку стаорци.

Не грижете се и за
умотворбите и малите приказни
на Цепенков,
и тие се на сигурно место:
во една друга картонска кутија
на само неколку метри
од претходната.

Не грижете се и за
сказните на Андерсен,
и тие се на сигурно место:
лежат онаму во фиоката
под старите
полускинати списанија.

Не грижете се!
Вашите деца имаат
зготвена фантазија пред
нивниот нос.

Не грижете се!
Вашите деца имаат
вешти прсти.

Не грижете се!
Вашите деца имаат
огромна меморија за
учење песнички напамет
и атоми и молекули
уште пред да започнат
да мастурбираат.

NE BRINITE!

Ne brinite o
Ezopovim bajkama,
one su na sigurnom mestu:
dole u podrumu
u jednoj kartonskoj kutiji,
a pokraj nje šeta
nekoliko pacova.
Ne brinite ni o
Cepenkovim umotvorinama
i malim pričama,
i one su na sigurnom mestu:
u jednoj drugoj kartonskoj kutiji
na samo nekoliko metara
od prethodne.
Ne brinite ni o
Andersonovim pričama,
i one su na sigurnom mestu:
leže onamo u fioci
pod starim
poluiscepanim magazinama.

Ne brinite!
Vaša deca imaju
skuvanu fantaziju pred
nosem.
Ne brinite!
Vaša deca imaju
vešte prste.
Ne brinite!
Vaša deca imaju
ogromnu memoriju za
učenje pesmica napamet
i atome i molekule
pre nego što počnu
da masturbiraju.

Danilo Brakočević, 1994.
Beograd, Srbija

KROKODILI

Budemo li se ikad svađali oko ofingera
Kunem ti se, odseći ću si ruku
Vijam se ukруг
Jurim repove nedovršениh stvari
Čupam repe bez babe i dede
A ti plačeš jer slanik i bibernik
Nisu iz istog kompleta, seta, meča
Pa nismo ni mi
Silovali smo puzle dok nismo dobili
Slike naših snova
I nije nas bilo briga šta će reći Pikaso
Smejali smo mu se u brk
Njemu i celom svetu
Sad drhtiš li od hladnoće ili samoće
Šapni vetru i on će mi reći idemo li dalje
Ili je zagarantovana suma dovoljna za tebe
Znam da voliš moju jaknu
I ofinger na kojoj visi
Ne brini
I ofinger voli tebe.

Ana Maksimović, 1990.

Bor, Srbija

PREKO GRANICE

Stajali smo na benzinskoj pumpi negde u Hrvatskoj već tri sata. Svako kog smo pitali da nas poveze prema Beogradu je odbio. Svako je imao drugačiji izgovor. Nekoliko njih je bilo vidno srećno što su imali očigledne razloge poput: „kola su prenatrpana stvarima”. Bili smo mokri. Kiša je padala gotovo celog dana od čega nas je već hvatao očaj. Pogledala sam ga potajno.

Čučao je blizu zida trljajući ruke, pokušavajući da ih ugrije. Osetila sam se krivom. Sve je ovo bila moja ideja.

Bilo je prvi put oboma da stopiramo na veće razdaljine. Nismo bili spremni.

I prognoza je ukazivala na loše vreme.

I bio je Uskrs.

Izdahnula sam.

„Šta misliš o tome da uđemo na čaj?“, upitala sam ga pokazujući prema pumpi.

Klimnuo je ne izgovorivši ni reč. Oboje smo bili budni od šest ujutru, pod stresom hoćemo li stići pre sumraka.

Toga dana pojeli smo jedino lazanje preostale od jučerašnje večere, sedeći na bankini pored puta.

Naručili smo čaj i seli za sto na sredini prostorije. Odmor za promenu... Tek sam tada osetila koliko su me noge bolele i koliko sam zaista bila umorna. Pogledala sam u njegove cipele. Bile su desetak godina stare i potpuno pohabane, pa su mu noge bile sasvim mokre. Bacila sam pogled kroz prozor razmišljajući u šta sam nas uvalila i kako da se

izvučemo iz ovoga. Trgla sam se primetivši kretanje ispred pumpe.

Dva kamiona su polako izlazila na autoput s parkinga. Potrčala sam da ih stignem, a on je pokupio stvari i pratio me ostavljajući konobara u pola rečenice. Srećom, drugi kamiondžija koga sam uspela da zaustavim pristao je da nas poveze.

Bio je Turčin. Pričao je samo početni nemački. Nijedno od nas dvoje nije uspelo da ga razume. Shvatili smo da će nas ostaviti na nekoliko kilometara od granice. Zvučalo je kao dobra prilika.

„Možemo da pešačimo tih nekoliko kilometara i pređemo granicu peške”, složili smo se. „Posle ćemo zaustaviti još jedan kamion do Beograda.”

Kamiondžija nas je ostavio na benzinskoj pumpi sa suprotne strane, koja ide prema Zagrebu i odvezao se na parking da odspava turu.

Čim smo sišli iz kamiona, hrvatska policija nas je zaustavila i zatražila nam pasoše.

„Dođavola!”, pomislila sam.

Policajac nam je vratio dokumenta i ozbiljno me pogledao, „Pešačenje po autoputu je zabranjeno i strogo kažnjivo”, uperio je preteći prstom u mene. „Ako vas budem uhvatio, večeras ćete spavati u zatvoru.”

Seo je u kola i odvezao se.

Okrenula sam se i pogledala ga razočarano. Zagrlio me je da me uteši.

„Ne brini. Neko će već stati.”

Stopirali smo još dva sata, trčali za svakim vozilom da proverimo da li ide za Beograd. Većina je išla za Zagreb, a ostali nisu želeli da nas povezu. Bilo je skoro pola dvanaest. I dalje niko nije stao. Popili smo čaj i pokušali da se zgrejemo.

Nakon pola sata ćutanja progovorio je prvi.

„Zašto ne pođemo do granice peške?”

„Ali, čuo si šta je policajac rekao...”

Klimnuo je. „Slušaj... Čak i ako nas uhvate, bar ćemo imati gde da spavamo večeras i moraće da nas nahrane. Ova opcija opet zvuči bolje nego sedeti ovde do jutra.”

Složila sam se sa njim, bio je u pravu.

Pešaćili smo do granice strepeći od svakog para svetala koja bi naišla putem. Nakon pola sata p olicijski kombi se uključio sa sporednog puta na autoput. Policajac je pogledao u mene. Ukočila sam se. Nastavili su dalje.

Na kilometar od granice sakrili smo se iza reda kamiona koji su čekali u redu za prelaz i uporedo sa njima prešli smo hrvatsku granicu bez problema. Na srpsku granicu stigli smo oko dva ujutru.

Osetila sam kao da skoro mogu da odahnem.

Listajući moj pasoš graničarka me je zaustavila pitanjem: „Koji je cilj vaše posete?” Pogledala sam je misleći da se šali. Srpski pasoš na srpskoj granici!

„Idem kući. Uskrs je!”, odgovorila sam.

Kada je i on prošao kontrolu, uhvatili smo se za ruke i potrčali za kamionima koji su se u redu kretali ka Beogradu.

Stefan Mirosavić, 1988.**Sopot, Srbija**

KUĆNO VASPITANJE

„Zašto si to uradio?“, grmeo je pekar odozgo na mene. „Čuješ li me? Odgovori kad te pitam! Zašto si to uradio?!“

Pošto nisam znao šta da mu odgovorim, samo sam spuštene glave zurio u zemlju.

Kada mi je konačno dranje ovog ogromnog čoveka dosadilo, okrenuo sam se i uputio se k svojoj zgradi.

„Platićes mi za ovo staklo!“, čuo sam ga kako mi besni iza leđa. „Znam gde živiš! I roditelje ti znam, balavče mali!“, odjekivalo je parkom u kom su sve glave bile okrenute k meni. Neka deca su se čak i pakosno smejala. Zajedno sa svojim roditeljima.

Ušao sam u stan i seo na kauč u dnevnoj sobi. Majka je prala veš u kupatilu, a otac je još uvek bio na poslu. Imao sam još samo nekoliko sati života pa sam upalio televizor. Prikazivao se školski program, neka emisija o životinjama. Ako već treba da umrem danas, radije bih gledao „Metlu bez drške“, ali ona počinje tek u četiri. Tada će već biti kasno. Otac se u tri vraća s posla. Telefon je zazvonio. Nisam se ni pomerio, znao sam ko zove. Čuo sam prekid šuštanja vode iz kupatila.

„Igore, javi se! Perem veš!“, doviknula mi je majka.

Telefon je i dalje zvonio, a ja se nisam pomerao. Znao sam ko zove.

„Igore, čujes li ti mene?! Javi se na prokleti telefon!“, majčin glas se mešao sa zvonjavom telefona. I dalje se nisam pomerao. Iz kupatila se začula besna psovka, jak pljesak vode i majčine kućne papuče kako

se kreću ka dnevnoj sobi. Zvonjava traje sve vreme. Ali uskoro će prestati.

„Lenčugo jedna, batali taj televizor!”, čuo sam je kako ljutito govori dok ulazi u sobu. „Čekaj samo da ti otac dođe sa posla... Videćeš ti svoga boga!”

Podigla je slušalicu i zvonjava je prestala. Sad nema povratka. Ugasio sam televizor i slušao razgovor.

„Halo? Dobar dan. Da, ja sam. Molim? On? Kada? Aha... Dobro... Ne brinite, sredićemo sve... Da, razumem... Ne, nema potrebe za tim, platićemo štetu... Stvarno se izvinjavam... Neće taj iz kuće izaći... U redu... Da, da, svakako. Doviđenja... Izvinite još jednom... Platićemo sve... Prijatno.”

Spustila je slušalicu. Nisam smeo da se okrenem k njoj, ali sam osetio gnev njenog pogleda kako progoreva rupu na mojoj majici. A i mogao sam da je vidim u tamnom ekranu ugašenog televizora kako stoji sa rukama na bokovima. Procoktala je, ponovo opsovala i podsetila me da ću tek tada videti svog boga kad otac dođe kući. Onda je otišla nazad u kupatilo i nastavila ručno da pere veš.

Sedeo sam tako pogleda uprtog u ugašeni televizor i čekao. Štrecao bih se na svaki zvuk starog motora na parking u koji bi me podsetio na našu staru ladu i oca u njoj. Mogao sam jasno da ga zamislim kako neraspoložen izlazi iz auta, nezadovoljan poslom, malom platom i kršem koji vozi. Ulazi u stan uz duboki uzdah i tipičnu psovku na račun boga i života uopšte. Pita majku šta ima za ručak, ali mu ona ne odgovara, već mu podnosi izveštaj o novom rashodu koji je njihov bezobrazni sin napravio. Otac mi prilazi besno, hvata me za ruku i vodi u sobu na još jedno druženje s debelim, smeđim, kožnim kaišem. Majka ga naravno zdušno bodri uz već odomaćenu repliku: „Dabome, tako treba! Batina je iz raja izašla!”

Ja, naravno, neću ni pisnuti što će oca još dodatno razjariti, tako da će ova sesija kućnog vaspitanja znatno potrajati. Eto, to je ukratko scenario.

Ali jedno znam – sigurno mi neće poverovati da nisam ja loptom razbio taj prozor na pekari. Bio je to Miloš. „Dete za primer” i „san svakog roditelja na svetu”, kako su ga moji roditelji nazivali. A ja? Ja sam „najgora mala bitanga i zaslužujem batine svaki dan”.

Alma Gačanin, 1988.
Sarajevo, BIH

TIMELESS ZONE

ležim u sobi
moja soba je
u bezvremenskoj zoni
moj krevet nema mjeru
po njemu se može hodati
kada ustaneš vidiš
se u bezvremenskom ogledalu
i ne znaš koliko je sati
i ne znaš koji je dan
samo znaš jedno
da si zakasnila
čim si ušla
u moju sobu
vrijeme ne možeš vratiti
ali možeš zauvijek ostati u
bezvremenskoj zoni
gdje čuvam
svoj emotivni otpad
i uspomene
i pokoji sat namijenjen
baš tebi
u zoni bez vremena
gdje je vodič samo svjetlost
svjetlost i buka

Tomislav Miočić, 1982.

Ražanac, Hrvatska

JUŽNI PACIFIK

Posljednjih dana
jedem samo mrtve bumbare
i ližem smolu
sa polica mrtvoga kapitala.

Mokraća mi je poprimila boju benzina.
Miriše na kuhani špinat i šparoge.

Tragovi ugriza pastelno zelenih zubi,
svuda su po stanu.
Lijevo jaje puno mi je vode.
Po mojoj procjeni oko pola litre.
Trebao bih do Metza na pretrage.

Kokoške preko puta
kljucaju posljednja zrnca riže sa poda.
Nedostaje im vitamina B.
Gase svjetla kako ne bi počele ključati jedna drugu.

Crne debele noge u krevetu.
Amputirani prsti su na putu.
Svijetle u mraku poput uglancane prašine.

Glave pijanih Homo Sapiensa
bez ikakvoga reda kotrljaju se palubom iznad.

Sjebavaju mi CHI.

Iz smočnice uzimam pušku.

Rastavljam pušku.
Čistim pušku.
Podmazujem pušku.
Sastavljam pušku.
Repetiram pušku.
Za svaki slučaj.

Vožnja biciklom se ne zaboravlja.

Prošao je kritičan treći mjesec
i nedavno sedmi mjesec.
Ostali su još samo kritični sati.

Pekari prodaju kruh na crno
dolje niz ulicu.
Šverceri plinskih boca
na vratima zvone.
Crni su im nokti.
Sve je crno.

Tri dana naizmjenice padamo u nesvijest.
U zamrzivaču držimo lijekove
u slučaju epilepsije.

Sedam godina već tako.

Pomrčina je uma.
Mrkli je mrak na palubi.
Pojačavam svijetlost iz očiju.
Kibernetički mornar.
Čitam Motelske zapise.

Kapetanov dnevnik:

Južni Pacifik zahvaćen nevremenom.
Sklonili smo mlado stablo patuljastoga limuna
sa palube i digli jedra
spletenu od tankoga šiblja.

Božidar Đurović, 1987.

Lazarevac, Srbija

PROVOD

Pročitao Majstora i Margaritu od Bulgakova
užasno provedeno vreme.
Napravio dve pice
za mene i za ćaleta
ručali
kasnije te večeri pogledali francuski film
o nekom detektivu koji se ne odvaja od flaše
svaka treća scena je kako poteže iz neke nove
i smejaio se do suza
pojedine scene i kraj su bili prilično razjebani
pa sam se sneveselio (da ne kažem rastužio).
Stajao i gledao druge ljude
kako stoje i gledaju druge ljude
poneki od njih malo i cupkaju
u lokalnom noćnom klubu
i zalio to s nekoliko piva.
Opičio fudbal dobio dva udarca u zglob
(i temu za razgovor)
jedan žešći u koleno
mazao ga sutradan konjskom mašču.
Pogledao tekmu Zvezda Cedevita
uhvatio se da sam gotov da zaspim.
Bauljao po Internetu.
Slušao neke crnce
na koje sam slučajno naleteo menjajući kanale
kako sviraju neku stvar i uživao
(Markus Miler Doktor Džekil i Mister Hajd)
onda je jedan od njih počeo da sere o nekom ostrvu
gde su držali crnce dok se ne bi udebljali dovoljno
za dug put do Amerike – za put u ropstvo

i kako je sledeća stvar o tome
onda sam promenio kanal.
Ustao rano
obrijao se
obuo nove cipele
sve ono što inače ne radim
seo u autobus za Beograd
tako se kaže inače sam stajao
sat i po na jednoj nozi.
Popio dva piva sa sestrom u Ajriš pabu,
Sjajno provedeno vreme.
Seo u bus sa istim brojem i vratio natrag.
Ovaj put sam stvarno sedeo.
Pevao u kupatilu
bez pišanja pod tušem
odlično provedeno vreme.
Pročitao Džo Frejzer i 49+24 pesme
solidno provedeno vreme.
Gledao kroz krovni prozor moje sobe
pre bi se moglo reći prozorče
u zvezde
i Mesec
(bio je pun
baš mi je šibao neku svetlost u oči
ne znam da li je bilo važno to pominjati)
popio pola litre čaletove prepečenice
i litar vina pre toga
sanjao da sam se toliko napio
da ne vidim
može se reći čudno provedeno vreme.
Bez nje sve se svodi na to
lepo ili ružno provođenje vremena
eventualno pisanje
to isto ima neki smisao
nemerljiv.

Josip Tomić, 1994.

Zagreb, Hrvatska

Jimmy Blevins i Toru Vatanabe nikada se nisu poznavali
poslije kupke skrivam ruke u zadnjim džepovima traperica
pa obrijan masturbiram na filmove što ih Orwell prezire
pa u proces detoksikacije govorim kako su svi ljudi Debele
Gospe

pa žderem optimalno posoljeni grašak i meditiram 10
sati dnevno.

Kami se konačno nasmijao na onom portretu s cigaretom
a jedan pjesnik je napokon postao kemičar i tako opravdao
svoje postojanje

pa sada trpi žuljeve od epruvete i odustaje od Ničeovske
glazbe

ili je zaboravio da je poznavao Isusa, Napoleona i Salingera?
možda. možda je nosio konvers japanke i govorio kako nema
facebook

ili je samo pušio cigaretu i kupovao mamuze preko ebaya:
izmrčvarene kobile i serviran svemir, dovoljno malen da
stane u šesir.

TRUPLO ŠTO U SEBI SKRIVA SMRT

s jedne strane toranj kapitalizma
s druge strane kompleks feudalnih zgrada
među njima 730 koraka dijeli rasplinite svjetove
na komadiće maksimalno posoljene nepostojanosti
kao da seks navire iz tvoga zadimljena grla
kada pričaš kako nisam upoznao pravu ljubav
kao da lažem kada kažem da ovaj svijet ne poznaje
moje mane
i jutarnja onaniranja dok kraj mene prosute umrljanom
plahtom
plutaju siddharthine riječi i osjećaj kakav ubojicu
pecka kao savjest
a ni najbolje namjere nismo imali
dok sam ti u intimnoj interakciji pripovijedao kako mi je
apsolutno sve
postalo dosadno.
pomislila si da ni ne postojiš u mojim ušima
i da te promatram isključivo kao kakav jednodijelno
dvodijelan, opipljiv objekt
objekt koji će svakako umrijeti
pa smo poželjeli preživjeti u ljubavi
barem do jutra i nove marginalizacije zbog apolitičnosti.

Stevan Tatalović, 1987.

Beograd, Srbija

SESTRINSTVO

pre odlaska na sud sanjao sam
tvoju sestru koja mi govori da te se okanem
udarala je čekićem bez drške po staklenom stolu
i ponavljala mi da te ostavim na miru
svakim udarcem nestajalo je slovo mog imena
s tvojih ulaznih vrata

uplašio sam se
probudio sam se
i video svoju sestru kako lupa nogama o pod
kasnili smo
išli smo preko mosta do suda
pričao sam joj o nedosanjanom snu
i o tome kako je pola mog imena ostalo na tvojim vratima
posle dva sata upisali smo se u zapisnik
i mogao sam svoje ime da upišem na druga vrata

uplašio sam se
nisam se probudio
video sam sestru kako se smeje zadovoljno
vratio sam se u stan i spakovao stvari

u mali kofer na kotrljanje
ubacio sam limun, đumbir i med
lomljivu i nelomljivu šolju
časopise volumena posle sto
i rasparene čarape

Dorđe Majstorović, 1986.
Pančevo, Srbija

NEDELJNA MELANHOLIJA

Tih dana si skoro svakog jutra slušao Majlsa. Majlsa Dejvisa. Kupio si njegovu autobiografiju na 400 strana i uživao. Celo poglavlje jednog romana napisao si uz album „In A Silent Way”. Čitavu večnost si mogao da smestiš u tih 38 minuta. Čudna mešavina, vesela tuga, razmahne se melanholija, piješ vino, smeješ se, čak možda i zaplešeš, iako tome nisi preterano vičan.

Tih dana si gledao seriju u kojoj se tek u osmoj epizodi ispostavilo da glavna junakinja takođe sluša Majlsa. Nisi to očekivao od nje, na prvu loptu, ali kad si malo bolje razmislio, shvatio si da ima logike. Manična depresija, bipolarni poremećaj, preopterećenost poslom, nemanje nekog čvršćeg uporišta, senzitivna bića koja su svakog dana naterana na surovost, špijuni koji se zaljube u svoje objekte špijuniranja, stokholmski sindromaši, psihijatri koji se zaljube u svoje pacijente, pisci koji se zaljube u svoje likove... Svi bi oni ujutru rado slušali Majlsa. Majlsa Dejvisa.

Tih dana si opet počeo da kupuješ novine, ali samo nedeljom. Na naslovnoj strani je obično dominirao tekst o nekom aktuelnom ratu ili aferi, do njega je bio početak kolumne glavne urednice, sa strane najavljen nedeljni dodatak sa pričama jednog od pokojnih domaćih pisaca diskutabilnog morala ili intervju sa jednom lepom, uglavnom stranom glumicom, dok je ispod svega toga najčešće bila neka karikutra aktuelnog premijera. Na prvih nekoliko strana obično si tražio samo članke sa obećanjima političara, njih si sekao i lepio ih u veliki kalendar umesto slika

odgovarajućih pejzaža. Na osnovu toga si se odlučivao za koga ćeš glasati na sledećim izborima i na kraju nisi ni izašao na glasanje. Čitao si pažljivo crnu hroniku, tražeći inspiraciju za svoje priče. Obično je crna hronika bogatija od kulturnog dodatka, naročito vikendom. Tih dana je padao sneg. Šarene strane iz sredine si stavljao u hodnik, u slučaju da neko od gostiju poželi da izuje vlažne cipele. Tih dana nisi rešavao ukrštene reči. Rezao si čitulje i lepio ih u album koji si kupio specijalno za tu namenu. Od toga si pravio likove za roman, koji si tih dana planirao da počneš. Znao si kad su rođeni, kad su umrli, kako se zovu i kako su izgledali. Trebalo je samo dopisati ono između. Ipak, najviše si voleo sportske strane. Bio je to jedan poptuno paralelni svet i biće ti žao ako doživiš da jednog dana potpuno iščezne. Mase doživljavaju sport kao zamenu za rat, a pojedinci kao supstituciju za ljubav, a to zna da bude opasno. Napisaćeš jednom nešto na temu „Sport kao umetnost” i odbranićeš tu tezu, čvrsto si tada rešio i odložio izrezbarene novine na sto.

Tih dana si često odlazio u nedeljnu vožnju autobusom. Nedeljom su autobusi obično poluprazni. Biraio si uvek različitu liniju i vozio se od prve do poslednje stanice. Sedao si negde pozadi, stavljao u uši slušalice sa Majlsom i upoznavao bolje svoj grad. Ubrzo si znao napamet sve stanice, haustore, ograde, drvorede, kafane, fastfudove i generalno sve ugostiteljske objekte iole maštovitijeg imena. Shvatio si da bi mogao da počneš da taksiraš, ali si se onda setio da i dalje nemaš dozvolu i da ćeš morati da počneš da smišljaš bolje izgovore za to od ekološke osvešćenosti. Kada si sve to apsolvirao počeo si da obraćaš pažnju i na ostale putnike. Tek tada si primetio da i neki od njih obraćaju pažnju na tebe. Recimo, ona klinka što je sedela prekoputa, da li te je gledala blago uplašeno ili

blago zavodnički, nikad nisi znao to da razlikuješ. Pitao si se da li još neko od njih putuje besciljno kao ti i da li biste se prepoznali. Ili, zašto je onaj stariji gospodin seo baš pored tebe, iako je bilo puno praznih mesta. Pitao si se i nastavio da gledaš kroz prozor...

Tih dana si pred spavanje često slušao Satija. Nedeljom si voleo da praviš večere za dvoje, čak i kad ti niko nije dolazio u goste. Nekad ste bili samo Sati i ti. Čitao si da je on poslednjih 27 godina života stanovao u jednoj sobi u predgrađu Pariza i da za to vreme nikad nikoga nije pustio unutra. Ti si tih dana imao 27 godina. Pitao si se da li je Niče nekad slušao Satija. I ako jeste, da li bi zaplakao ili bi mu lupio šamar. Pitao si se da li je Kiš nekad slušao Majlsa. Majlsa Dejvisa. I ako jeste, da li bi zaplesao ili bi mu to bilo suviše ljudski...

Tih dana si ljubomorno čuvao svoju samoću.

Dunja Karanović, 1996.
Beograd, Srbija

***

mi smo tako važni
znamo za Hajdegera i Vitgenštajna
ali i pijani četrdesetogodišnjak
sa tribal-tetovažom na ramenu
(zar drugačije može?)
zna da priča o Jesenjinu
ako željena maloletnica
drži knjigu u ruci;
naše vreme je
vreme pop kulture
vreme nekulturnih popova
ali čuli smo mi za Hajdegera i Vitgenštajna
a Jesenjin, i taj je mrtav, je l?

Željana Vukanac, 1990.
Beograd, Srbija

ZATVORENE

Mi mislimo svaka na svojoj strani
svaka u sebi
mislimo jedna o drugoj
svaka svojom ćoškastom misli
(mislimo).

Od jedne do druge ne dolazi zvuk
promuklost odmaknutost
sumanutost pomorenost
sve sa akcentom na ja
prvo ja pa ti u obe misli.
I ne damo se
u svojim misaonim ćoškovima.

Kad bi znale da pojma nemamo o bliskosti
i kako se ona gradi
ne bi birale trenutke
i zvale kad bi nam bilo bolje
već bi pohitale jedna drugoj u reči
prozukle na rubu jutra;
ne bi kapale same po papiru u ćošku
tresle svoje sirenske repove kroz oči
mutave.

Nikola Zelenković, 1986.
Majdanpek, Srbija

ŽIVOT JE ZVONJAVA SATA U 5:20

Život je nešto drugo,
nešto izvan ušuškanoj stana sa
cicanim zavesama, bonsajem,
aplikacijama za lakše
pronalaženje srodne duše,
tvog dosadnog posla
na kom ne radiš ništa i za to dobijaš odličnu platu,
izvan dva slobodna dana sedmično,
izvan tvoje paste za zube
koju nemarno uzimaš sa rafa supermarketa.

Život je zvonjava sata
u 5:20,
komšija koji se u to doba svađa sa televizorom,
jer je život izneverio i ono
malo u nama.

Život je kuhinja puna žutih mrava,
jer nisi sklonio žumance
sa tanjira od meko kvanog jaja,
skorena čaša iz koje potežeš
pokušavajući da potrefiš usta,
jer si ružno sanjao.

Zgužvane face radnika u tami pokipelog jutra,
pismejker na srcu dvadesetogodišnjaka,
ostavljene žene,
hemoroidi
sifilis,
dvadeset feninga u novčaniku,
povraćka na stepeništu

na koju slučajno staješ,
prelepljeni proizvodi gratisa
pred istekom roka
koje nosiš svom detetu,
jer je tako finansijski podnošljivije.

Život je nešto drugo,
nešto izvan ušuškanoog stana sa
cicanim zavesama, bonsajem i
aplikacijom za lakše
pronalaženje srodne duše...
Život je nešto što
još uvek čekamo.

Irina Lakić, 1996.
Podgorica, Crna Gora

STENE SNA

Mogu samo da naslutim
kako zakopavamo sami sebe
u ovim jarugama
gde su i vrane odustale da dolaze.

Samo mogu da sanjam
kako je to deliti život sa srećom,
dok se sećanja nižu
na konopcu oko našeg vrata.

Konopac se polako zateže,
dok se sećanja,
ko prljavo staklo,
razmazuju pred očima.

Simfonija utehe,
kad zapeva žubor ko potok
između drveća bukove šume,
dok sanjam.

Sanjam da zaboravim
juče i danas; i da odužim
dolazak sutra u prelivanju
toplih i hladnih tempera u tintu.

Stene sna nas obuzimaju.
U njihovom zagrljaju
smo nejaki, a njihov
dodir nas leči.

U prepiskama naših sudbina
pisar napravi poneku grešku
ili pak sasvim slučajno
izostavi stih.

I dok se zmije vijugaju po zemlji,
vazduh teško udišemo
kroz senke paprati.

Zenice su crne.

Igor Varga, 1986.
Herceg Novi, Crna Gora

LJUBAVNA

U Berlinu sam pričao sa jednim Fincem
vrsnim poznavateljem zidarskih piva
preporučio mi je neko jeftino a prilično dobro
rekao je: u životu ne mora sve da bude skupo,
a opet najbolje stvari nisu ni besplatne
kako to patetično vole da naglase
oni koji se još nisu družili sa šankom

Šank je predivna stvar
natopljen je laktovima
sa kojih se cijede sve nesreće svijeta
i svima bude bar
na trenutak lakše

Berlinom u toku praznika
poštari još uvijek raznose tople pozdrave
iz porodičnih kuća širom Njemačke
Toplo je jer se bol topi
a ptice se gnijezde
u spomen-pločama
i prave svoje domove na uspomenama
zarobljenih i odvedenih

Hladno je jer ispred Brandenburške kapije
šačica studenata opominje da se u Siriji
tresu prozori svakoga dana
a zapravo je svakoga briga za to
jer
nježni smo tek ispod

pokrivača
kože
skalpela koji briše
suzu
rak
ili umanjuje šansu za srčani udar

Zato ne volim ljude
ali volim šankove

Šank je predivna stvar
natopljen je laktovima
sa kojih se cijede sve nesreće svijeta
i svima bude bar
na trenutak lakše

Tamina Cera, 1994.
Pančevo, Srbija

SU(OČAJ)

Tri minuta.

Metroi zuje. Podzemna je uobičajeno bučna. Zgrčenim prstima držim u ruci foto-aparat. Druga ruka je zauzeta premetanjem karte iz jednog prsta u drugi.

Srce mi lupa, bojim se.

U isto vreme, jako sam ponosna na sebe. Zbog toga počinjem da razmišljam koliko sam zapravo nesposobna. Ponosna na sebe zato što prvi put idem sama podzemnom – tužno.

Odgurujem te samosažaljive misli u stranu, i nervozno gledam kako manji brojevi smenjuju veće – samo što nije red na moj metro.

Kukavična misao da se okrenem i vratim u stan počinje sve više da me obuzima... Lako je doći do centra, ali kuda dalje? Kako ću da se vratim? Pomešala sam sa koje strane ide koji metro i u kom pravcu, a nisam ni ponela mobilni sa sobom. A i da jesam, koga bih zvala? Sigurno ne njega, taman sam mu juče dokazala da sam sposobna da sama dođem do stana u kom živi.

Dva minuta.

„Ha! Eto”, mislim pobednički, „ako sam mogla sama da odem do tamo, u neki kraj u kome nikad nisam bila, ovo bi trebalo da bude još lakše”. To me donekle smiruje.

Primećujem da u slušalicama Tom Vejts optužuje klavir za pijanstvo.

Danas je takav dan, moj telefon izbacuje najtužnije moguće pesme. Podseća me da sam (makar i nakratko) od Srbije pobjegla da bih mogla da razmislim o sebi. Podseća me, takođe, i na to da sam dosad uspešno izbegavala da se tome posvetim.

Opšte je poznato da je najteže razmišljati o sebi. Mnogo je lakše razmišljati o drugima.

Ali, ovde sam.

Ja, paničar prve klase.

Sama, u stranoj državi, spremam se da uđem u metro.

Minut.

...možda.

Spremam se da možda uđem u metro.

Klimam glavom.

Klimam glavom dobrih pet sekundi.

Pitam se da li bih ljudima bila smešna kada bi znali koliku borbu vodim sa sobom oko ovoga.

Pitam se da li me plaši to što sam sama.

Pitam se šta će za mene značiti ako pobedim ovog puta.

Pitam se da li ću stalno morati da pobeđujem sebe u nečemu.

Žalim što sam nesigurna.

Žalim što sam lenja.

Žalim što ne mogu da verujem u boga, u sudbinu i u znakove.

Vrata se otvaraju. Ulazim u metro. Vrata se zatvaraju.

U slušalicama se čuje Morisej. Za razliku od njega, ja sam počela nešto što mogu i da završim.

Anja Mugerli, 1984.**Šempeter pri Gorici, Slovenija**

NEKDAJ ČLOVEK

Obesila sem ga ponoči, nekdam človeka. V aprilskih nočeh se je kljub toplemu soncu čez dan kar shladilo. Ampak hitro sem se ogrela. Okrog vratu sem mu nataknila zanko, nekdam človeku. Zlezla sem na stol, da bi vrv potisnila okrog trama pod streho, a ga še vedno nisem dosegla, zato sem stopila na mizo. Vrv je bilo čisto enostavno potisniti okrog trama, težko je bilo potem nekdam človeka potegniti dovolj visoko, da je visel pod streho, približno meter in pol od tal. Kar precej sem se namučila. Obesila sem ga nekam na sredino, na levi je bilo osem, na desni pa devet miz. Tako ga bodo lahko vsi videli, sem si mislila.

Prva je prišla že zgodaj. Sonce ni še niti pokukalo iza hriba na drugi strani reke, ki je z nenavadno hitrostjo tistega dne drvela skozi dolino. Odklenila je vrata, nesla ven pepelnike, vključila radio. Kmalu je prišla druga.

„O”, je rekla prva.

„O”, je zaspano rekla druga.

Zunaj se je nekdam človek rahlo pozibaval v jutranjem vetru. Njegova glava je slonela pod čudnim kotom, okrog vratu se mu je navzgor in navzdol od vrvi izrisal moder trak v širini štirih centimetrov. Njegove oči so otopelo gledale nekam proti lesenim tlom, od katerih je korakanje obeh natakarič glasno odmevalo dol do brega reke. Nekdam človek je še močnejše zanihal, ko ga je natakariča odrinila, da je lahko prišla do miz na desni strani terase. Potem je šla spet noter in skuhali sta si kavo. Nekaj minut po tem, ko se je sonce prikazalo izza hriba na drugi strani reke

NEKAD ČOVEK

Obesila sam ga uveče, nekad čoveka. Aprilske noći su bile hladne, zahladilo bi već preko dana, uprkos toplom suncu. Ali, brzo sam se ugrejala. Navukla sam mu omču oko vrata, njemu, nekad čoveku. Uspuzala sam se na stolicu, da bih konopac provukla preko trema pod krovom, ali ga ipak nisam mogla dosegnuti i zato sam se popela na sto. Bilo je sasvim jednostavno prebaciti konopac i vezati ga oko trema, teško je bilo potom, nekad čoveka, povući dovoljno visoko, da je visio pod krovom, otprilike metar i po udaljen od poda. Dosta sam se namučila. Obesila sam ga nekako na sredini, sa leve je bilo osam, a sa desne devet stolova. Ovako, tako će svi moći da ga vide, pomislila sam.

Prva je došla već rano. Sunce se još nije ni pomolilo iza brda s druge strane reke, koja je neobično brzo tog dana hitala kroz dolinu. Otključala je vrata, iznela napolje pepeljare, pustila radio. Ubrzo je došla i druga.

„O”, rekla je prva.

„O”, sanjivo je rekla druga.

Napolju se nekad čovek blago njihao na jutarnjem vetru. Njegova glava je stajala pod čudnim uglom, oko vrata mu se, gore i dole, od konopca bila iscrtala plava štrafta širine četiri centimetra. Njegove oči su tupo gledale nekuda ka drvenom podu, sa kojeg su koraci obe konobarice glasno odjekivali sve do obale reke. Nekad čovek se još snažnije zanjihao, kada ga je konobarica odgurnula da bi došla do stola na desnoj strani terase. Potom je opet ušla unutra i skuvale su kafu. Nekoliko minuta nakon što se sunce

in osvetlilo streho, pod katero je visel nekdanj človek, se je pripeljal avto. Ven je stopila mlajša ženska s cigareto v ustih in torbico v roki, ponaredek Dolce & Gabbana. Ko je šla mimo miz, so njeni koraki glasno odmevali – nosila je visoke pete. Sedla je za tretjo mizo z desne, tako da je morala mimo nekdanj človeka. Ni ga odrinila, le malce se je upognila v pasu med korakom, da se mu je izognila. V pepelniku je ugasnila cigareto, si položila torbico- -ponaredek v naročje in si prižgala novo. Druga ženska je prišla, ko je prva ravno otresla pepel v pepelnik.

„Ojla, a si že dolgo, sori, je bila gužva, saj veš. Da niti ne govorim od norcev na cesti,” je dodala, ko je še hodila proti mizi. Z levo ramo se je zaletela v nekdanj človeka, da je močno zanihal na vrvi. Modri trak na vratu nekdanj človeka je postajal vijoličen. Ni se zmenila za to, popravila si je lase, odvrгла na mizo avtomobilske ključe in čike in sedla na nasprotni stol.

„Ni panike,” je rekla tista s torbico-ponaredkom, „nisem še naročila.” Prišla je natakarcica. Vzela je pepelnik z enim ogorkom in ga zamenjala z drugim.

„Meni eno belo kavo in kozarec vode,” je rekla prva.

„Meni pa črno,” je rekla tista s torbico-ponaredkom, „in malo vode.”

„A ne boš bele kave?”

„Ne, imam eno dieto. Ne smem mleka.”

„Veš kaj se je včeraj zgodilo? Škoda, res škoda, da te ni bilo.”

„Kaj?”

„Nežki je en Tuljo ponudil denar, da gre seksat z njim.”

„Ma ne se jebat.”

„Ja, smo skoraj crknili od smeha.”

„In kaj, je vzela? Me ne bi čudilo, če bi.”

„Ja, hvala enako. Naredila je celo sceno.

ukazalo iza brda na drugoj strani reke i osvetlilo krov pod kojim je visio nekad čovek, stigao je auto. Iz njega je izašla mlađa žena sa cigaretom u ustima i tašnicom u ruci, kopijom „Dolce & Gabbana”. Dok je prolazila pored stolova njeni koraci su glasno odjekivali – nosila je štikle. Sela je za treći sto s desna, tako da je morala prići pored nekad čoveka. Nije ga odgurnula, samo malo se, koračajući, savila u pasu da bi ga izbegla. Ugasila je cigaretu u pepeljari, spustila kopiju-tašnicu u krilo i zapalila novu. Druga žena je došla u trenutku kada je prva otresla pepeo u pepeljaru.

„Hej, je l' si dugo tu, bila je gužva, ma znaš. Da ne pričam o ludacima na putu”, dodala je, hodajući ka stolu. Levim ramenom se sudarila sa nekad čovekom, da se on snažno zanjihao na konopcu. Plava štrafta na vratu nekad čoveka postala je ljubičasta. Nije obratila pažnju na to, popravila je frizuru, bacila na sto ključeve automobila i cigarete i sela na stolicu preko puta.

„Nema frke”, rekla je ona sa tašnicom-kopijom, „nisam još naručila”. Došla je konobarica. Uzela je pepeljaru sa jednim opuškom i zamenila je drugom.

„Meni jednu belu kafu i čašu vode”, rekla je prva.

„A meni tursku”, rekla je ona sa tašnicom-kopijom, „i malo vode.”

„Nećeš belu kafu?”

„Ne, na nekoj dijeti sam. Ne smem mleko.”

„Znaš šta se juče desilo? Šteta, stvarno šteta što nisi bila tu.”

„Šta?”

„Nežki je neki Tuljo ponudio novac da ide da se seksa s njim.”

„Ma daj, ne seri.”

„Da, skoro smo crkli od smeha.”

„I šta, je li uzela? Ne bi me čudilo da jeste.”

„Da, ni mene. Napravila je totalnu scenu.

Delala se je užaljeno, ma saj veš, kakšna je Nežka.”

„Hja.”

„V glavnem, skoraj bi se poscali od smeha. Potem je rekla Andreja – saj veš, ta nova. Prej je delala v Parku.”

„A, tista z rdečimi,” je rekla prva in z levo roko pokazala na lase. „A ni ona hodila s Primožem, tistim z bmw-jem?”

„Ja, ja, z njim. Pismo, je dober,” je rekla druga.

„Ne mi pravit. Preden je bil z Andrejo, je hodil s Petro, saj veš, valejko. Sta bila skupaj približno eno leto, polovico od tega pa se je dajal dol s Špelo, mojo frendico, saj veš.”

„Ma ne! S tvojo Špelo? Ne moreš verjet.”

Prišla je natarica, se med potjo s pladnjem zaletela v nekdanj človeka, a vseeno na mizo varno odložila najprej večjo skodelico, potem manjšo skodelico in dva kozarca vode. Nekdanj človek je še vedno nihal sem ter tja, ko je šla nazaj not, tako da se je z nogo skoraj dotikal stola, ko je zanihal na levo. S praznim pladnjem je stopila za šank.

„Ne da se mi več,” je rekla prva, umazane skodelice je zlagala v pomivalni stroj.

„Ne mi pravit.”

„A mi daš še tiste tri kozarce?” Prva se je stegnila čez umivalnik in prijela vse tri kozarce naenkrat.

„Pizda, spet se noče vklopit,” je rekla druga.

„Kaj?”

„Ma ta blesav pomivalni stroj.” Z nogo je brcnila v stroj.

„Zdaj bi bila kje v Parizu,” je rekla prva in se s komolci naslonila na pult.

„Magari,” je druga rekla. „Čeprav meni je bolj všeč kakšen Miami.” Prižgala se je zelena lučka in pomivalni stroj se je zagnal. „Dobri tipi v dobrih avtih, z dosti keša.”

Pravila se da je uvređena, ma znaš, bre, kakva je Nežka.”

„Hja.”

„U glavnom, malo je falilo da se upišamo od smeha. Onda je rekla Andreja – ma znaš, ona nova. Pre je radila u Parku.”

„A, ona sa crvenom”, rekla je prva i levom rukom pokazala na kosu. „Zar nije ona išla s Primožem, onim sa bmw-om?”

„Da, da, s njim. Sineee al' je dobar”, rekla je druga.

„Ne govori mi. Pre nego što je bio sa Andrejom, bio je s Petrom, znaš onu kelnericu. Bili su zajedno skoro godinu dana, a polovinu od toga se tucao sa Špelom, mojom frendicom, ma znaš je.”

„A daaaj, ne! Sa tvojom Špelom? Ne mogu da verujem.”

Došla je konobarica, noseći poslužavnik se na putu zaletela u nekad čoveka, ali ipak je na sto bezbedno spustila najpre veću činiju, potom i manju i dve čaše vode. Nekad čovek se i dalje njihao tamo-amo kada je krenula natrag, tako da je nogom skoro dodirivao sto, kada se zanjihao ulevo. Noseći prazan poslužavnik stala je za šankom.

„Ne da mi se više”, rekla je prva, prljave šoljice je slagala u mašinu za sudove.

„Ma ništa mi ne pričaj.”

„Daš mi još te tri čaše?” Prva se ispružila preko sudopere i uzela sve tri čaše odjednom.

„U pizdu materinu, opet neće da se uključi”, rekla je druga.

„Šta?”

„Ma ova blesava mašina za suđe.” Šutnula je nogom u nju.

„Sada bi bila negde u Parizu”, rekla je prva i laktovima se oslonila o pult.

„Makar tamo”, rekla je druga. „Iako mi se više sviđa kakav Majami.” Upalila se zelena sijalica i mašina za pranje suđa se pokrenula. „Dobri tipovi u dobrim kolima, s puno para.”

„Ja, da bi si jaz dobila enega takega. Potem mi ne bi bilo treba več niti z mezincem mignit.”

„Lahko bi šle, a?”

„Kam?”

„Ja, nekam, kamor koli, proč od tuki.”

„V Miami?”

„Nove stranke,” je prva drugi pomignila skozi okno.

Z desne sta prihajala dva mlajša moška. Šla sta mimo mize, za katero sta sedeli ženski, potem še mimo nekdanj človeka. Prvi moški, nosil je sončna očala, je pridržal nekdanj človeka za nogo, da je drugi lahko šel mimo. Sedla sta za peto mizo z leve, potem pa je prvi rekel: „Kaj pa, če bi šla še malo naprej, da ne bova tako blizu,” in z glavo pomignil na nekdanj človeka, ki je zdaj nihal še močneje in se vrtel okrog svoje osi. Ko sta se presedla, je natararica že prišla do njiju. Prvi je naročil pivo, drugi kavo.

„Poglej si to ritko,” je rekel prvi in se obračal za natararico.

„No ja, sem videl že boljše,” je rekel drugi in pogledal po terasi. „Na primer tisto.” Prvi je pogledal v isto smer.

„A ne dela tista v Perli?”

„Obe delata. Črna in blond. S črno sem že, zdaj me čaka še blond.” Zasmejala sta se in obe sta se ozrli v njuno smer.

„Kreten,” je rekla prva.

„A greva?” je vprašala druga. Ugasnila je čik in hkrati sta vstali.

„A se vidiva jutri?” je vprašala prva.

„Jaz sem popoldne, ti?”

„Nočna.”

„Potem se slišimo za kavo.”

„Okej.”

Obe sta odrinili nekdanj človeka, ko sta šli

„Eh, da ja dobijem jednog takvog. Onda više ne bih morala ni da mrdnem malim prstom.”

„Mogle bismo da odemo, a?”

„Gde?”

„Negde, bilo gde, što dalje odavde.”

„U Majami?”

„Nove stranke”, prva je drugoj dala znak kroz prozor.

Sa desne strane su dolazila dva mlađa muškarca. Prošla su pored stola za kojim su sedele žene, a onda i pored nekad čoveka. Prvi muškarac, koji je nosio naočari za sunce, pridržao je nekad čoveka za nogu, da bi drugi mogao da prođe. Seli su za peti sto s leve, a onda je prvi rekao: „A da se odmaknemo malo dalje, da ne budemo tako blizu”, i glavom pokazao na nekad čoveka, koji se sada njihao još jače i vrteo oko svoje ose. Kada su se premestili, konobarica je već došla do njih. Prvi je naručio pivo, drugi kafu.

„Vidi ti tu guzu”, rekao je prvi okrenuši se za konobaricom.

„O, da, video sam ja i bolje”, rekao je drugi i bacio pogled po terasi. „Na primer ovu.” Prvi je pogledao u istom pravcu.

„Zar ne radi ona u Perli?”

„Obe rade. Crnka i plavuša. Sa crnom sam već bio, čeka me još plavuša.” Nasmeljali su se i obe su se okrenule u njihovom pravcu.

„Kreten”, rekla je prva.

„Idemo?” upitala je druga. Ugasila je cigaretu i ustale su u isto vreme.

„Vidimo se sutra?” upitala je prva.

„Ja sam popodnevna, a ti?”

„Noćna.”

„Onda se dogovaramo za kafu.”

„Okej.”

Obe su, prolazeći, odgurnule nekad čoveka.

---

mimo. Njuni koraki so glasno odmevali v dolino. Sonce je bilo zdaj že višje na nebu. Streha, pod katero je visel nekdanj človek, je sijala v sončnih žarkih. Malce pozneje sta odšla še oba moška. Reka je še vedno z vso hitrostjo drvela skozi dolino, tudi še potem, ko so koraki na lesenih tleh že davno izzveneli. Snela sem nekdanj človeka izpod strehe. Odrezala sem vrvi, da je glasno telebnil na tla. Potem sem ga odnesla nazaj, kjer sem ga dobila.

Njihovi koraci su glasno odjekivali u dolini. Sunce je sada već bilo više na nebu. Krov pod kojim je visio nekad čovek je sijao okupan sunčevim zracima. Malo kasnije su otišla i dvojica muškaraca. Reka je i dalje svom brzinom hitala kroz dolinu, i nakon što je zvuk koraka na drvenom podu već davno utihnuo. Skinula sam nekad čoveka ispod krova. Odsekla sam konopac, da je glasno tresnuo o pod. Onda sam ga vratila tamo gde sam ga našla.

Patrik Holz, 1986.
Ankaran, Slovenija

NAME

Stopiti
iz avtobusa
pogledati
v razpokano fasado ljubljanske drame
čutiti
destilacijo zmenka z Nietzschejem
v imenu rože
z delcem nabrekle kože
lizati
stopljeni se eterični vosek
ki zajadral je na konice divjih vetrov
The sign of the cross¹
The name of the rose,
a fire in the sky
The sign of the cross
slišati
krušenje ledenega pola v vidnem polju
poslednjega pingvina
il nome della rosa
Vohati
grozdje masakrov v zenici
rumene nedolžno sopihajoče se Rože
the name of the Rose
videti
puščavsko zrno in svet
krkniti
besede napačnih odločitev

---

¹ Iron Maiden – *Sign of the Cross*

NAME

Izaći
iz autobusa
pogledati
u ispucalu fasadu ljubljanske drame
osećati
destilaciju sastanka sa Ničoom
u ime ruže
delićem nabrekle kože
lizati
istopljeni eterični vosak
koji je zajedrio je na vrhove divljih vetrova
The sign of the cross¹
The name of the rose,
a fire in the sky
The sign of the cross
slušati
krunjenje ledenog pola u vidnom polju
poslednjeg pingvina
il nome della rosa
Mirisati
grožđe masakara u zenici
žute nedužno zadihane Ruže
the name of the Rose
videti
pustinjsko zrno i svet
beknuti
reči pogrešnih odluka

---

¹ Iron Maiden – *Sign of the Cross*

---

il nome della rosa
z vlakni vitaminov spominjati se
sovražne sreče Svete Trojice
Teaching hatred
in the name of God²
držati
skodelice človečanstva in popljuvanih grobov
v eni sami sekundi ...

I have known you Father
Tako je preklinjal Zaratustra
I have known you, but do you know me?³

---

² Dream Theater – *In the Name of God*

³ Dream Theater – *In the Presence of Enemies (III. Heretic)*

il nome della rosa
s vlaknima vitamina sećati se
neprijateljske sreće Svetog Trojstva
Teaching hatred
in the name of God²
držati
šoljice čovečanstva i popljuvanih grobova
u jednoj jedinoj sekundi ...

I have known you Father
Tako je proklinjao Zaratustra
I have known you, but do you know me?³

---

² Dream Theater – *In the Name of God*

³ Dream Theater – *In the Presence of Enemies (III. Heretic)*

Aljaž Koprivnikar, 1987.
Domžale, Slovenija

PRAHA

Tistega dne, 9. februarja, sem prvič prišel v njen objem
in prvič zagledal svet, kjer lahko zavohaš svoj kovček
in te spravi v jok in povsod ostajaš tujec.

Zapreš oči
in
vidiš,
fragment spomina,
hodiš dan in noč,
fragment spomina,
ki te pred nalivom

pospravi

pod

svoj dežnik.

V nekaj dneh zamenjaš brezštevilna prenočišča,
ob oknih slišiš ptičji napev v neznanem jeziku
pod secesijsko palačo, sredi zatemnjenega trga.

Črni plašč te izloča od belih hiš na poti,
v tvojih žepih je polno razbitin, ornamentov,
koščkov pokrajin, delcev obraza, ovenelih rož.

Poskušaš zaspati
v sobi

PRAG

Tog dana, 9. februara, prvi put sam stigao u njen zagrljaj
i prvi put ugledao svet gde može da ti zamiriše tvoj kofer
i dovede te do plača i gde svuda ostaješ stranac.

Sklopiš oči
i
vidiš,
fragment sećanja,
hodaš dan i noć,
fragment sećanja,
koji te od pljuska

skloni

pod

svoj kišobran.

Za nekoliko dana promeniš bezbrojna prenoćišta,
kraj prozora čuješ ptičiji pev na nepoznatom jeziku
pod secesijskom palatom, nasred senovitog trga.

Crni kaput te odvaja od belih kuća na putu,
u tvojim džepovima je puno krhotina, ornamenata,
komadića predela, delića lica, uvenulog cveća.

Pokušavaš da zaspiš
u sobi

---

kjer
se je nekoč

ustrelil človek

Oblečen

v vonj

zehajočih ulic.

Na pokopališču, na židovskem delu, boš zagledal
sedečo žensko, ki te pričakuje. Prerokovala ti bo iz kart,
katere nosiš v svojem žepu, povedala, rešitev uganke:

„V gozdu
najdeš prostor
kjer se pesem zaključí.”

Rijad Memić, 1993.
Sarajevo, BIH

SVI SVETI

Lagao je i hodao kroz mornaricu potegnutih osobnosti,
bez stida zbog raka, svetio se Crnjanskom.
Objesio je svoga tatu, pogledao mamu i nestao.
Željezno je vukao nokte ispod kože uralasle u tkivo.
Držao na razdaljini samoborce, i one druge.
Nije znao šta reći,
nije poznavao njihov jezik.
Pravdao se, ali su ga smatrali nerođenim.
Samo se držao za rešetke,
dok je kreštao njihova imena kroz svezana usta
tukli su svojim drvenim pendrecima
njegove plastelinske prste.
Živio je još par dana.
Kada su mu omotali omču, sličila je na šal.
Nije ništa rekao,
samo je poljubio slovo A, zapisano na tisovom
drvetu,
nekome uličnom psu mahnuo,
i pretvorio se
u
drvo.

Sara Abci, 1997.
Pančevo, Srbija

SLOGAN

Tina Morgan

bila je
niskog rasta
tanke kose
i debelog
vrata.

Vida Džezva

opekla se
vrelim
tiganjem,
razbila
porcelan-šolju
i skuvala
gorku

Boris Tikva

nije junak
ove pesme
i stoga
ne želi
da bude
ovde.

Cvetanče Kostoska, 1993.
Kruševo, Makedonija

АЈДЕ, СЛУШАЈ

Надоаѓаат води,
После нив земјотреси.
Слушај додека можеш.

Допри го челото до земјата,
Вдиши длабоко и слушни
Како предците глаголат.

Слушни како корените татнат,
А ветерот се развиорува.
Тоа мртвите играат...

Слушај ме и мене
Додека ти шепотам љубов
И ти ветувам минато

Зашто јас и ти
имаме едно тивко „сега“
Кое утре ќе стане гласно

Или ќе замолкне.

А ние ќе забравиме да слушаме
Па ќе глумиме начитаност.

Слушај ми ги и градите
Кои полека се креваат и спуштаат
Чекајќи песна на љубовник.

После земјотреси секогаш доаѓа тишина...

HAJDE, SLUŠAJ

Nadolaze vode,
Posle njih zemljotresi.
Slušaj dok možeš.

Dodirni čelom zemlju,
Diši duboko i oslušni
Kako precizbore.

Slušaj kako koreni tutnje
A vetar se kovitla.
To mrtvi igraju...

Slušaj me
Dok ti šapućem ljubav
I obećavam prošlost.

Zato što ti i ja
imamo jedno tiho „sada”
koje će sutra postati glasno

Ili će utihnuti.

A mi ćemo zaboraviti da slušamo,
pa ćemo glumiti načitanost.

Čuj moje grudi
Koje se polako podižu i spuštaju
Čekajući pesmu ljubavnika.

Posle zemjotresa uvek dolazi tišina...

Irena Trajkova, 1994.
Strumica, Makedonija

МЕ ИМА И МЕ НЕМА!

Се кријам од утрото
да не ме праша што сум сонувала.
Се кријам од познаници на мајка ми
случајно да не ме прашаат како сум.
Не сакам веќе да ги лажам,
оти тогаш ми доаѓа да застамам
на сред плоштад и секој кој поминува
да го прашам каков му е денот.
Искрено да ми каже.
Се кријам под капутот
оти ветерот вулгарно
сака да ме разголи.
Ги кријам подочниците
со три слоја пудра.
Ги кријам со наочари за сонце
и кога е облачно.
Случајно да не се најде некој
кој чита од очи наместо од книги.
Ги кријам рацете в џеб,
да не видат дека ми испопукала
кожата од ладното.
Оти книжевни раце нежни немам.
Се кријам меѓу гужвата низ автобусите.
Меѓу пензионерите,
им наслушувам разговори.
Често се наоѓаат истомисленици.
Ме хранат со нивните тажни стории
за другарства и тетоважи од војска
или како се пребројуваат

IMA ME I NEMA ME

Krijem se od jutra
da me ne pita šta sam sanjala.
Krijem se od poznanika moje majke
da me slučajno ne pitaju kako sam.
Neću da ih lažem,
jer tad mi dođe da stanem
na sred trga i svakoga ko
prođe da upitam kakav mu je dan.
Da mi kaže iskreno.
Krijem se u kaputu jer vetar
hoće vulgarno
da me razgolica.
Krijem podočnjake,
sa tri sloja pudera
krijem ih naočarima za sunce,
čak i kad je oblačno.
Da slučajno ne naiđe neko
ko čita iz očiju umesto iz knjige.
Krijem ruke u džepovima
da ne vide da je koža
ispucala od hladnoće
jer ja pesnikove ruke nemam.
Krijem se u gužvi u autobusu
među penzionerima.
Načujem razgovore,
često nađem istomišljenike.
Hrane me svojim tužnim pričama
o prijateljstvima i tetovažama iz vojske
ili dok se prebrojavaju

уште колку останале живи од нивното
боемско друштво за во кафеана.
Се кријам зад пропуштени повици
... и шанси.
Ова нема да го објаснам.
Се кријам под чаршав на слава
и позади тремата на млад брачен пар
пред заемната фамилија.
Се кријам после аплауз
зашто не знам како се реагира.
Се кријам зад искинатите билборди
и недовршени реченици.
И позади плановите кои знам
дека нема да се реализираат.
Се појавувам пет минути подоцна
за да видам како ме чекаат.
Се појавувам после прекината
врска од навика.
Не, всушност,
за да видам што сум оставила.
Се појавувам на настани каде баш
не би требало да бидам.
Во муабети кои баш
не би требало да ги слушнам.
На средби кои требало да бидат тајни.
А кога сум веќе кај тајните
ме има и таму во делот
„Не кажувај никому”.
Ме има во сите обиди да кажам нешто
а пак премолчувам.

koliko ih je ostalo živih
od boemskog društva za kafanu.
Krijem se iza propuštenih poziva
...i šansa.
Ovo neću objašnjavati.
Krijem se ispod stoljnjaka na slavi
i iza treme mladog bračnog para
ispred njihovih porodica.
Krijem se posle aplauza
jer ne znam kako da reagujem.
Krijem se iza pocepanih bilborda
i nezavršenih rečenica.
I iza planova koje znam
da se neće ispuniti.
Pojavljujem se pet minuta kasnije
da bih videla kako me čekaju.
Pojavljujem se posle prekinute
veze iz navike.
Ne, u stvari,
da bih videla šta sam ostavila iza.
Pojavljujem se na događaje na kojima baš i
ne bih trebalo da budem.
U pričama koje baš
ne bi trebalo da čujem.
Na susretima koji bi trebalo da budu tajni.
A kad sam već kod tajni
ima me i u delu
„Nemoj reći nikome”.
Ima me u svim pokušajima da kažem nešto
A ipak prećutim.

Mihajlo Sviderski, 1991.
Bitola, Makedonija

ХЕРОДОТ

Штом си наречен татко на историјата
тогаш татко си и на мојава книга.
Само заборава да си ја напишеш својата историја,
кога си роден, каде си патувал,
не ти запишале ни кога си умрел.
Можеби после тебе нема вистински
историографи.
Победниците лажат кога пишуваат.
Поразените молчат кога се плашат.

HERODOT

Ako su te nazvali ocem istorije
onda si otac i moje knjige.
Samo, zaboravio si da napišeš svoju istoriju,
kada si rođen, gde si putovao,
nisu zapisali ni kada si umro.
Možda posle tebe i nema pravih
istoriografa.
Pobednici lažu kada pišu.
Poraženi ćute kada se plaše.

Armin Stefanović, 1991.
Sarajevo, BIH

PUTEM NOĆI

Sve oduvijek ide putem noći.
Ti poljupci što žmire
Drhtaji što trnu
Sve kule što gradimo
Negdje u daljini
Polako se slivaju u Crnu

U svemu bezličnost vidim
Milujem olinjale klupe
I sa njima osjetim da blijedim

Više ne vidim da znači:
Zagrliti snažno
Milovati grudi

Crna će nas ipak naći

I šta smo?
Ljudi?

Zar baš sve što mislim da se broji
Zar sve ono što u vrisku jesam
Polako prestaje da postoji

Sva herojstva
U uzdasima slavnim
Sve spomenike
Od hrabrosti snene
Tišina sjedinit će sa davnim
I znam, neće biti mene –
(Kao da je svaki dan
Samo kratak lucidni san)

Katarina Fiamengo, 1984.
Beograd, Srbija

RASPORED

Ponedeljkom i petkom
sam na liniji
koja spaja 2 groblja
Tup-tup
zveckaju nove
čizmice
kesa netbuk knjige
Tup-tup
na prozorima
žive mačke
na trafici
voda i čokolada
Tup-tup
zvono za odmor
razliva glasove
niz ulice uglove
paralelno sa
ovim je
smrtna tišina
to me zabavlja
Tup-tup
napred i nazad
od jednog do
drugog groblja
nikada preblizu
ponedeljkom i petkom

Pepica Stanoeva, 1994.
Negotino, Makedonija

ЕПИТАФ

Да направам сатира
од твоето срце,
газејќи со потпетици
да отворам дупка
во која ќе истекуваат букви
за мојот реуматиден убиец,
кој си игра со моите коски.
Крадејќи рамнотежа,
седам во вир
плачам за неговата
заборавена ДНК
врз мојот брод од хартија.
Се помочав од среќа
бидејќи, и мочта е некаков доказ
дека си бил некаде,
во моја близина.
Сатиричен мајмун,
те сакав отсекогаш.

EPITAF

Da napravim satiru
od tvog srca,
gazeći potpeticama
da otvorim rupu
u koju će teći slova
za mog reumatičnog ubicu,
koji se igra mojim kostima.
Dok kradem ravnotežu
sedam u vir
plačući za njegovom
zaboravljenom DNK
preko mog broda od papira.
Ispišala sam se od sreće
jer, i pišačka je nekakav dokaz
da si bio nekad,
u mojoj blizini.
Satirični majmune,
volela sam te oduvek.

Nina Lekić, 1989.

Zagreb, Hrvatska

ODLAZAK

„Postoje mnoga mjesta kamo možemo otići.”
Pogledao ju je neodlučnim pogledom.

„Da.”

„Možemo odmah otići.”

„Možemo”, odgovorila je ne pogledavši ga.

Uzeo je metalnu žličicu i počeo miješati šećer u svojoj kavi. „Mogu li uzeti tvoj šećer?”

„Uzmi!”, pružila mu je neotvorenu vrećicu šećera.

„Što nas sprječava da odemo?”

Digla je pogled prema njemu. Nastala je tišina.

„Ne osjećam se dobro među ovim ljudima.

Pomalo me koče. Nisam posve sretna.”

„Poput neznanca!” Nastavio je miješati kavu.

Konobarica je stavila krišku pite na stol te nestala iza separea. Uzeo je vilicu i počeo jesti svoj kolač. Promatrala ga je u tišini.

„Da, poput neznanca”, odgovorila je.

„Ne sviđa mi se njihova pasivnost i neprestano žaljenje.” Vilicom je skupljao preostale mrvice.

„Previše napetosti.”

„Možemo biti sretni drugdje.”

„Život je negdje drugdje!”, nakratko se zamislila.

„Bit će nam dobro zajedno.”

„Idemo li?” Podigao je pogled prema njoj.

„Kamo?”

„Nekuda. Postoje mnoga mjesta.”

Nepomično ga je promatrala. „Idemo!”

„Odmah?”, upitao je i dalje je pozorno gledajući.

„Odmah!”

Nastavili su piti kavu u tišini.

Aleksandra Hrib, 1993.
Pančevo, Srbija

PIKNIK I KAMPOVANJE

Naučili su nas da su piknik i kampovanje zabranjeni,
nismo smeli da šetamo određenim delovima
te iste kaldrmisane šume u kojoj smo se igrali;
pak odlučismo da kroz istu prođemo
naoružani hranom i lepim očima.

Ta šuma je od blata,
visokog drveća,
oštrih stena,
slomljenih nerava,
ali smo bili odlučni da kroz nju prođemo
iako znamo da je puna vojnika
onih
koji nisu za otadžbinu
a ni za neprijatelja.

Znajući da nas uvek neko posmatra,
provlačili smo se kroz mangrove,
ronili u barama,
peli se po najoštrijim liticama,
i opet nije bilo dovoljno.

Naravno
neko nas je spazio,
pucao na nas,
lovio nas kao zalutale
pomahnitale srne.
Krili smo se iza napuštenog automobila,
jeli svakojaku hranu,
patili za domovinom,
a samo smo hteli najobičniji engleski piknik.

Do njega
nismo mogli ni maštanjem doći,
završili smo na vodopadu,
gde sam se izborila za svoje krdo
ili pak čopor
koji je uspeo da pređe preko reke
a mene su ulovili.

KRATAK ISTORIJAT RUKOPISA

Rukopisi izlaze već 38 godina i jedan su od najstarijih pančevačkih kulturnih brendova, posebno zbog činjenice da je Pančevo oduvek imalo jaku književnu scenu, pa su tako u uredništvu ovog Zbornika uvek bili afirmisani pisci našeg grada. Inicijator *Rukopisa* bio je Momčilo Paraušić, pesnik i profesor filozofije u pančevačkoj Gimnaziji, a prvi *Rukopisi* su izašli iz štampe 1976. godine kao knjiga mlade poezije Pančeva (u biblioteci „Žiža – Pojave” u izdanju lokalnog lista „Pančevac” i u tiražu od 2000 primeraka). Paraušić je bio urednik u narednih 7 izdanja, a izdavač *Rukopisa* je jedno vreme bila i „Libertatea”, časopis i izdavačka kuća na rumunskom jeziku, dok je Dom omladine potpisivan kao organizator i finansijer. S godinama se broj autora neprestano proširivao, a Paraušić kaže: „Generacijski duh, koji i povezuje ove listove, prepoznaje se kao otpor umornoj esenciji i instituciji pruža novu generaciju stavljajući se u ulogu subjekta večite mladosti revolucije(...)”

Četvrti broj *Rukopisa* zvanično prelazi na adresu Doma omladine i tu se zadržava do današnjeg dana. U uredništvu *Rukopisa* smenjivali su se poznati književnici, književni i kulturni delatnici, urednici i novinari: Bogdan Mrvoš, Miloš, Nikolić, Joan Flora, Zoran Dušković, Dušan Vukajlović, Edvard Jukić, Božidar Vujić, Vasa Pavković. Ipak, prilike u državi počele su prvo da se prepoznaju i po smanjenom tiražu. *Rukopisi 6* iz godine 1981. štampani su u tiražu

od 1000 primeraka, 1983. u tiražu od 500 a 1993. u 300 primeraka. Međutim, kreativna energija i ideja Rukopisa samo se širila i to i na druge gradove širom Srbije, a potom i nekadašnje Jugoslavije. Godine 1989. *Rukopisi* postaju Zbornik poezije i kratke proze mladih Jugoslavije. Neki od danas poznatih književnika bili su tada autori Rukopisa: Zoran Đerić, Divna Vuksanović, Sreten Ugričić, Nemanja Mitrović, Dragan Hamović, Saša Radojčić i dr.

Zbornik mladih Jugoslavije, prešao je sticajem okolnosti na SCG verziju SR Jugoslavije, a potom i samo Srbije. Međutim, svest o tome da je naš region jedinstven kulturno-umetnički prostor uvek je bila pristuna, a dolaskom novih, mlađih urednika, *Rukopisi* se vraćaju JU konceptu, ovog puta samo s prefiksom *ex. Rukopisi 24* zvanično su prvi Zbornik poezije i kratke proze mladih s prostora *ex-JU*. Autori iz nekadašnje zajedničke države prvo su se povremeno i stidljivo javljali, i prvi u tome su bili Makedonci, a danas imamo veoma dobru recepciju Rukopisa od Vardara pa do Triglava.

Novu uredničku ekipu u poslednjih 20 godina predvode: Goran Trailović, Jasna Milićev, Jasmina Topić, Dragana Mladenović, Jelena Angelovski, Vule Žurić, Nemanja Rotar, Dejan Čančarević, kao i dvoje najmlađih urednika u istoriji Zbornika: Čarna Popović i Miloš K. Ilić.

Rukopisi su poslednjih nekoliko godine prerasli u dvodnevnu književnu manifestaciju, a organizator se uvek trudi, u skladu s finansijskim mogućnostima, da uvek ugosti barem po jednog autora iz regiona, pored domaćih koji se svake godine odazovu u velikom broju. Najbolji ambasadori Rukopisa upravo i jesu autori, koji nose uvek dobre utiske i pozitivnu energiju s promocije; i prenose

informacije o konkursu. *Rukopisi* se zato nikad ne prodaju, već poklanjaju, a štampaju pod pokroviteljstvom Grada Pančeva. *Rukopisi* danas jesu jedinstven zbornik na teritoriji čitavog regiona i pionir, a i istovremeno možda i poslednji mohikanac, promovisanja mlade, neafirmisane a kvalitetne poezije i kratke proze, ulaznica u veliki svet malih regionalnih književnosti i prilika da njihovi autori uporede svoje radove s radovima vršnjaka iz ex-Ju republika.

glavni urednik,
Jasmina Topić

Rukopisi 38

Zbornik poezije i kratke proze mladih
sa prostora bivše Jugoslavije

logo rukopisa – drvo
Milenko Prvački

glavna urednica
Jasmina Topić

urednici
Dragana Mladenović i Čarna Popović

urednici i prevodioci za Sloveniju i Makedoniju
Ana Ristović i Zvonko Taneski

korektura i lektura
udružene snage
uredničko-organizatorskog tima

lektura za makedonski prevod
NIUMIC

priprema za štampu
Jasna Milićev

grafička priprema korica
Boris Stanić

na koricama
kolaži Snežane Manasić

organizatorke
Snežana Manasić i Danka Stojkov

izdavač
Dom omladine Pančevo
Svetog Save 10, Pančevo, Srbija
tel: (381) 013/311-315
e-mail: zbornikrukopisi@gmail.com
www.domomladinepancevo.com

za izdavača
Nenad Maletin, direktor

štampa
Standard 2, Beograd

tiraž
500 primeraka

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.3/.6-1-053.6(082.2)

821.163.3/.6-3-053.6(082.2)

RUKOPISI 38 : zbornik poezije i kratke proze mladih sa
prostora bivše Jugoslavije / [urednici Jasmina Topić ...
[et al.]]. - Pančevo : Dom omladine, 2015 (Beograd :
Standard 2). - 103 str. ; 21 cm

Tekst na više jezika. - Tiraž 500. - Str. 101-103: Kratak
istorijat rukopisa / Jasmina Topić.

ISBN 978-86-914509-4-6

1. Топић, Јасмина [уредник] [аутор додатног текста]

COBISS.SR-ID 215219468

ISBN 978-86-914509-4-6